

TAC
TREATMENT ACTION CAMPAIGN

KE DIFE DITATAISO TSA KALAFO ENTJHA

Ka Letsatsi la Lefatshe la Aids 2009, Mopresidente Jacob Zuma o ile a tsebisa ka diphetoho tse mmalwa tsa ditataiso tsa kalafo tse mabapi le kalafo ka dilwantshamahloko tsa di-antiretroviral (ART). Diphetoho tsena di lokelwa ho kengwa tshebetsong naheng ka bophara ho tloha ka **Mmesa 2010**.

Ho bohlokwa ho tseba hore na diphetoho tsena ke dife le hore ke ka baka lang e leng tsa bohlokwa bakeng sa ho sireletsa bophelo ba hao, bophelo ba molekane wa hao le/kapa bophelo ba ngwana wa hao.

1. Masea a nang le HIV a ka tlase dikgwedi tse 12 boholo a lokela ho qala ka di-ART ka potlako.

Ha ngwana wa hao a le ka tlase ho selemo se le seng boholo, mme a na le HIV moo o lokela ho fuwa kalafo ya ART ka potlako. Ha ngwana wa hao a na le HIV, ho qala ka kalafo ya ka potlako ho ka eketsa menyetla ya hae ya pholoho ka 75%. Phokotso ena ya ho hlokahala ha masea e ile ya bonahala diphuputsong tse ileng tsa etswa mona Afrika Borwa tse bitswang diteko tsa *Children with HIV Earlier Antiretroviral Therapy (CHER)*.

- *Ho tseba boemo ba ngwana wa hao ho a hlokeha bakeng sa hore a tle a fumane kalafo ya ka pejana. Kopa hore ngwana wa hao a etswe diteko tsa PCR ha a le dibeke tse tsheletseng hore ho tle ho tsejwe boemo ba hae. Diteko tse tlwaelehileng tsa HIV ha di ke di fana ka diphetho tse nepahetseng maseeng a sa tswa behlwa, ka hoo o tla lokela ho etsa diteko tsa PCR, tseo ha jwale di eso ka di fumaneha ditlilining tsohle, ka hoo o lokela ho etsa kopo.*

2. Batho ba nangle TB le HIV ba lokelwa ho fuwa ART ha palo ya bona ya CD4 e le ho 350

Ha o na le HIV le TB, jwale o lokelwa ho fuwa kalafo ka potlako hang ho ba palo ya CD4 ya hao e be ka tlase ho 350. Ho fumana kalafo boemong bona ba ka pejana ho ka thusa mmele wa hao hore o dule o phetse hantle hape o lwantshe le ditshwaetso tsa mekenella. Hangata, mosebeletsi wa tlhokomelo ya bophelo o tla qala ka di-antiretroviral dibekeng tse mmalwa ka mora ho qala ka kalafo ya TB, e le hore mmele wa hao o be le nako ya ho tiwaela kalafo ya TB pele.

Mmuso hape o ntse o rera ho kopanya ditshebetso tsa bophelo tsa HIV le tsa TB. Hona ho bolela hore o tla kgona ho fumana meriana ya hao ya HIV le TB tlilining e le nngwe.

- *Tseba boemo ba hao ba TB/HIV hore o tle o fumane kalafo ya ka pejana.*

3. Bomme bohle ba baimana ba nang le HIV ba lokelwa ho fuwa ART ha palo ya CD4 ya bona e le 350

Diphetoho tse pedi tsa bohlokwa tse amang basadi ba baimana di tla kengwa tshebetsong. La pele, ha o le moimana mme palo ya CD4 ya hao e le ka tlase ho 350, o lokelwa ho fuwa kalafo tse tharo tsa ART ka potlako.

La bobedi, ha o le moimana mme palo ya CD4 ya hao e ka hodimo ho 350, o lokelwa ho fuwa kalafo ya PMTCT (Thibelo ya Tshwaetso ya ho tswa ho Mme ho ya Leseeng) ho tloha bekeng ya bo-14 ya boimana ho ena le third trimester (dibeke tse 24). Basadi ba bangata ba kgutliswa ditlilining tsa baimana pele ba fihla dibekeng tse 28 – o lokela ho tseka hore o bonwe le ho etswa diteko tsa HIV pele ho dibeke tse 14 hore o tle o fumane kalafo ya ka pejana.

- *Etsa diteko tsa HIV hore o fumane kalafo ya ka pejana le ho sireletsa bophelo ba hao le bophelo ba ngwana wa hao.*

TAC e tla tswela pele ho tshehetsa taba ya hore batho ba phelang ba na le HIV ba qale ka kalafo ha palo ya CD4 ya bona e le ho 350. Kalafo ya ka pejana e tla fokotsa ho hlokahala, tshwaetso tsa mekenella le malwetse a mang a amanang le AIDS ekasitana le tshwaetso tse ntjha.

Ditataiso tse ntjhafaditsweng tsa Dikeletso tsa ho thoba maikutlo ka HIV le ho etsa Diteko

Ka tlasa ditataiso tse ntjha tsa Dikeletso tsa ho thoba maikutlo ka HIV le ho etsa Diteko (HIV Counselling and Testing – HCT), o tshwanetswe ho etswa diteko tsa HIV tsa tlwaelo ha o kena sebakeng sa bophelo bo botle sa mmuso. Le ha diteko tsa HIV e le ntho eo ho lokelwang ho fanwa ka yona ka tlwaelo, o ke ke wa hanelwa hore o fumane ditshebetso tsa tlhokomelo ya bophelo ha o hana ho etsa diteko. Le ha ho le jwalo, ho hana ho etsa diteko ho tla o thibela hore o fumane kalafo ya di-antiretroviral, thibelo ya TB, mme hoo ho tla o beha maemong a kotsi ka mokgwa o sa hlokeheng a tshwaetso, kankere le malwetse a mang, ha feela o ka leta nako e telele.

- *Ho tseba boemo ba hao ho bohlokwa bakeng sa ho sireletsa bophelo ba hao le bophelo ba balekane ba hao ba thobalano.*

LETSHOLO LA PHIHLELO YA MERIANA

Tenofovir (TDF)

TAC e bile le letsholo la hore *tenofovir* e kenyelletswe kalafong ya ho qala (1st line regimens) hobane moriana ona o na le ditlamorao tse mmalwa mme kalafo e ka tjhentjha le ha mmalwa ha ho bapiswa le *stavudine* (d4T). Hona jwale e se e le ntho ya sebele!

Ka tlasa ditataiso tse ntjha, batho ba baholo le batjha ba qalang ka kalafo jwale ba tla fuwa meriana ya *tenofovir*. Bakudi bohle ba bang le ditlamorao ka kalafo tsa d4T le *zidovudine* (AZT) ba lokelwa ho tjhentjha ka potlako hore ba nke *tenofovir*.

Ditlamorao tse mpe haholo tse amanang le d4T di kenyelletsa *lactic acidosis*, *lipodystrophy* le *peripheral neuropathy*. Bakudi ba mmalwa ba sebedisang *tenofovir* ba ba le ho senyeha ha diphio ho ka lokelwang ho behwa leihlo, empa hona ke ditlamorao tsa sewelo.

Tlaleha ditlamorao dife kapa dife tseo o ka bang le tsona ho mosebeletsi wa lona wa tlhokomelo ya bophelo.

Metswako ya ditekanyo tse sa fetoheng le dipakana tse tsamayang mmoho

Metswako ya ditekanyo tse sa fetoheng e kopanya meriana yohle ya kalafo ho ba pidisi e le nngwe - ho bolelang hore o tla tshwanela ho nwa pidisi e le nngwe ka letsatsi. Metswako ya ditekanyo tse sa fetoheng e tla nolofatsa kalafo bakeng sa bakudi le basebeletsi ba tlhokomelo ya bophelo. Ka 2010, mmuso o lokela ho reka metswako ya ditekanyo tse sa fetoheng moo ho kgonahalang. Ha metswako ya ditekanyo tse sa fetoheng e sa fumanehe, mmuso o lokela ho reka kalafo tse ka dipakana tse tsamayang mmoho ka hara setshelo se le seng.

meet
the **NSP**
targets
for **HIV/TB**
treatment prevention
universal access now!

Ofisi ya Naha: 021 422 1700
Khayelitsha District: 021 364 5489
Setereke sa Ekurhuleni: 011 873 4130
Setereke sa Lusikisiki: 039 253 1951
Setereke sa Pietermaritzburg: 033 394 0845
Gert Sibande: 017 811 5085
Setereke sa Mopani: 015 307 3381